

SEMINARIUM VARADIENSIS

Anul VIII
Numărul
35 (61)
OCTOMBRIE
2011

Realizat de Seminarul Teologic Greco-Catolic „Sfinții Vasile, Grigore și Ioan”, Oradea

DRAGI SEMINARIȘTI

Cuvintele pe care vi le adresez mai jos nu se vor a fi o “scrisoare tipică” la început de an universitar, ci mai degrabă un îndemn ca fiecare dintre voi să reveniți în Seminar sau unii să pășiți pentru prima oară, cu hotărârea fermă de a deveni apostoli ai lui Cristos, dispuși să-i slujiți pe oameni, asemenea Lui.

Vara care tocmai s-a încheiat a fost un timp propice pentru a reflecta asupra condiției voastre ca viitori slujitori ai Domnului. Probabil că unii dintre voi v-ați făcut planuri mari de viitor, alții ați cugetat în inima voastră dacă “merită” să continuați parcursul început în Seminar, alții chiar ați descoperit o nouă vocație, alții v-ați lăsat purtat de Domnul pentru a cunoaște lucruri și locuri minunate, alții ați avut experiențe pastorale care vă dau idei pentru viitor, alții ați lucrat pământul alături de părinți cu sudoarea frunții, alții pur și simplu ați experimentat viața... Toate acestea sunt pentru a crește și a maturiza în voi chemarea la preoție pe care Domnul v-a făcut-o.

Acum însă la întoarcerea în Seminar, pășiți plini de încredere, lăsați-vă pătrunși de spiritul lui Dumnezeu și fiți atenți la toate “detaliile” pe care viața de seminarist le cere. Doar împreună la școala lui Cristos, vom reuși să învingem toate dificultățile.

În această vară am urmărit cu atenție și participarea tinerilor noștri la Întâlnirea Mondială de la Madrid, dar mai ales cuvintele pe care Sfântul Părinte Papa le-a adresat la Celebrarea Euharistică împreună cu seminariștii din toata lumea participanți la aceste momente. Unul din îndemnurile Papei referitoare la viața de Seminar sună în felul următor: “*Cum trebuie*

trăiți acești ani de pregătire? Înainte de toate trebuie să fie ani de tăcere interioară, de rugăciune constantă, de studiu asiduu și de inserare prudentă în acțiunea și în structurile pastorale ale Bisericii. Biserica este comunitate și instituție, familie și misiune, creată de Cristos prin Spiritul Sfânt și în același timp rezultată al celor care o constituim cu sfințenia noastră și cu păcatele noastre.”

Anul acesta, 8 seminariști tineri sau mai puțin tineri și-au exprimat dorința de a-și urma vocația sacerdotală. Anul acesta ni se va alătura un nou seminarist ucrainean Ihor, care vine la Oradea pentru studii de teologie. Acestor noi sosiți, cât și vouă din anii mai mari vă urăm bun venit și vă asigurăm de sprijinul nostru.

Le mulțumim celor care își continuă misiunea cu dăruirea pe care până acum au demonstrat-o: **Fr. Eduard Fischer**, vice-rectorul Seminarului, **pr. Anton Rus**, părintele spiritual al Seminarului, **pr. Eduard Roman** și **Sr. Maria Tereza Zapodeanu** responsabili de administrație. Nu în ultimul rând, doresc să mulțumesc tuturor profesorilor, care vă împărtășesc cu devotament cunoștința și

înțelepciunea lor.

Pentru începutul noului an universitar, ne vom da întâlnire la Seminar vineri, 30 septembrie.

La întoarcerea în Seminar, v-aș ruga să-mi aduceți o scrisoare de evaluare a perioadei de vară din partea părintelui paroh!

Vă aștept cu mult drag.

Pr. Antoniu CHIFOR
rector

Sfântul IOAN SCĂRARUL

- reprezentant marcant al spiritualității orientale -

Reconstituirea vieții Sf. Ioan Scărarul este foarte dificil de realizat, numeroși teologi și istorici străduindu-se, de-a lungul secolelor, să se apropie cât mai mult de datele sale reale. Deși există mai multe surse biografice, niciuna dintre ele nu poate fi absolutizată.

O primă sursă aparține monahului Daniil Raiteanul, numit așa după mănăstirea Raitului – care se găsea la cca. 30 km sud-est de Mănăstirea Sinai -, unde acesta își avea metania (1). A doua sursă este compusă din câteva povestiri – nerelatare de Daniil -, alcătuite de un autor necunoscut, care a fost, cu mare probabilitate, tot un monah din Sinai (2). Cea de-a treia referință biografică se constituie din „*Feluritele povestiri despre Sfinții Părinți din Sinai*”, lucrare atribuită cuvivoasului monah Anastasie

Din coroborarea acestor documente biografice s-a tras concluzia că Sf. Ioan Scărarul s-ar fi născut în anul 579, fiind cert că a intrat în Mănăstirea Sinai la vârsta de 16 ani, sub ascultarea starețului Martiriu. După moartea acestuia, Ioan Scărarul se retrage într-o peșteră aflată la 8 km de mănăstire, în Pustiul Tholei, unde va duce o viață de anahoret.

Fiind o fire meditativă, cu înclinații puternice spre rugăciune, dar și spre studiu, Sf. Ioan trăiește mai bine de 40 de ani departe de lume (3), revenind la mănăstire după mari rugăminți, unde va fi înscăunat ca stareț. Nu se simte confortabil în această demnitate, fapt pentru care se retrage din nou în peștera sa unde va rămâne până la sfârșitul vieții, al cărui moment istoric nu se cunoaște cu precizie (în jurul anului 650).

Sf. Ioan a primit mai multe supranume: *Sinaitul*, pentru că a fost stareț al Mănăstirii Sinai; *Scolasticul*, datorită vastei sale culturi și *Scărarul*, după numele lucrării sale **Scara Raiului**, care l-a impus în peisajul scrierilor creștine conteleplative din primele secole.

Scara Raiului – lucrarea fundamentală

Opera lui Ioan Scărarul se confundă practic cu *Scara*, lucrare de factură ascetică, fundamentală pentru evlavia creștină a primei perioade a creștinismului. Textul de referință al *Scării* lui Ioan este cel din colecția Migne, *P.G.LXXXVIII, col. 596-1209*, opera fiind intitulată *Scala Paradisi*. În mediul occidental, după traducerea în latină a lucrării de către Ambrogio Traversari, Ioan a fost supranumit *Climacus*, de la gr. – κλίμαξ, scară (4).

Această lucrare de spiritualitate creștină, în mod cu totul surprinzător, a fost absentă din versiunea originală greacă a *Filocaliei* lui Macarie, episcopul Corintului (1731-1805) și a lui Nicodim Aghioritul, apărută la Veneția în anul 1782. Însă, în ediția în limba slavonă *Dobrotoljubie*, editată la Moscova în anul 1793 de către Paisie Velickovski (5), opera Sf. Ioan Scărarul a fost recuperată. În mod similar, versiunea în

limba română a *Filocaliei* – tradusă de prof. Dumitru Stăniloae -, include această lucrare emblematică pentru spiritualitatea sinaitică.

Scara Raiului a fost concepută la rugămintea și îndemnul călugărului Ioan, confesorul lui Ioan Scărarul, care era și stareț al Mănăstirii Rait, din apropierea Sinaiului. Compoziția ei are ca bază de plecare *Scara* lui Iacob, care pornește de la ideea că, pentru a ajunge la Dumnezeu, sufletul trebuie să parcurgă mai multe etape, corespunzătoare dobândirii succesive a virtuților creștine (6). În altă ordine de idei, omul trebuie să urce un număr de trepte ale vieții spirituale pentru a-și redobândi cu adevărat statutul de fiu adoptiv al Tatălui ceresc. Numărul acestor trepte a fost stabilit de Sf. Ioan la 30, care simbolizează anii vieții pământești ai Mântuitorului Isus Hristos.

Scara Raiului are la bază, în primul rând, experiența mistico-ascetică a Sf. Ioan, fără a ignora alte opere ascetice ale înaintașilor săi. Sub aspect formal, *Scara* se prezintă ca o construcție mai puțin riguroasă, după cum mărturisește chiar autorul: „*mi-am alcătuit scrierea ca un meșter neînțelept*” (7). Nu ne aflăm în prezența unui tratat sistematic în care vitruțiile să fie înșirate într-o ordine riguroasă și, de asemenea, păcatele cu remediile lor, însă valoarea spirituală a operei constă în cuprinsul său, luat ca întreg.

Lucrarea Sf. Ioan, urmărind fiecare treaptă în parte, poate fi împărțită în trei părți (8): *Partea introductivă* (treptele 1-3) – vorbește despre lepădarea de lume și de sine, despre neîmpătimire sau neîntristare și despre înstrăinare; *Partea centrală* (treptele 4-26) – prezintă într-o ordine indefinită virtuțile și păcatele oamenilor: ascultarea, pocăința, amintirea de moarte, bucuria plânsului, blândețea, ținerea de minte a răului, grăirea de rău, limbuția și tăcerea, lăcomia de mâncare, puritatea și înfrânarea, slava deșartă, etc.; *Partea finală* (treptele 27-30) – are un conținut mistic și vorbește despre etapele premergătoare întâlnirii cu Dumnezeu: *isihia* (liniștea trupului și a sufletului), paza minții, rugăciunea pură și răbdarea, învierea sufletului și cele trei virtuți teologale: *credința*, *speranța* și *dragostea*.

Ioan Scărarul a fost convins că viața monastică autentică, adevărată „*viață îngerească*”, cu toată permanența corpului, este absolut esențială naturii însăși a Bisericii (9).

CRISTIAN BĂLĂNEAN,

Anul III

(1) *Metania* = mănăstire în care a fost călugărită o persoană și de care depinde din punct de vedere canonic – IoanM. Stoian, *Dicționar religios. Termini religioși. Credințe populare. Nume proprii*, Editura Garamond, București, 1994, p. 202; (2) Aceasta vorbește despre Ioan Scărarul numindu-l „*egumenul nostrum*” – Ioan Scărarul, *Scara Raiului*, Editura „Învierea”, Timișoara, 2007, p. 13; (3) Constantin Voicu, Nicu Dumitrașcu, *Patrologie*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 271; (4) coord. Eduard G. Farrugia S.J., *Dicționar Enciclopedic al Răsăritului Creștin*, Editura Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș, 2005, p. 379; (5) *Ibidem*, p.305; (6) C. Voicu, N. Dumitrașcu, *op.cit.*, p 272; (7) I. Scărarul, *op. cit.*, (treapta XXVII) p. 32; (8) C. Voicu, N. Dumitrașcu, *op.cit.*, p 273; (9) E. G.Farrugia, *op. cit.*, p. 379;

Cine stabilește unitatea de măsură la judecata de pe urmă

„Când va veni Fiul Omului întru slava Sa, și toți sfinții îngeri cu El atunci va șede pe tronul slavei Sale.

Și se vor aduna înaintea Lui toate neamurile și-i va despărți pe unii de alții, precum desparte păstorul oile de capre.

Și va pune oile de-a dreapta și caprele de-a stânga.

Atunci va zice: Veniți binecuvântații tatălui meu moșteniți împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii.

Iar Împăratul va zice lor: Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut.

Atunci va zice și celor din stânga: Duceți-vă de la Mine blestemaților, în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui.

Adevărat vă zic vouă: Întrucât nu ați făcut unuia dintre acești prea mici, nici Mie nu mi-ați făcut.” (1) (Matei 25, 31-34,40,41,45)

Acesta este unul din textele importante pe care se bazează Sfânta Biserică atunci când învață că după judecata particulară în care ne vom prezenta singuri în fața Mântuitorului pentru a da socoteală pentru ce am făcut în timpul acestei vieți va urma o a doua judecată dar de data aceasta publică. La ea vor lua parte toți oamenii din toate timpurile, de la crearea omului până la Parusie inclusiv. Judecata de pe urmă va arăta că dreptatea lui Dumnezeu e biruitoare asupra tuturor nedreptăților săvârșite de creaturile Lui și că iubirea Lui e mai puternică decât moartea. (2)

Încă din Vechiul Testament s-a afirmat existența unui suflet care nu doar locuiește în trup și îl însuflețește ci formează o unitate, după despărțire acesta, sufletul, urmând să locuiască într-o locuință a umbrelor așa zisul sheol. Ce se întâmplă cu sufletul? Evreii niciodată nu și-au pus problema în legătură cu starea sa după moarte deoarece erau ferm convinși ca sufletul trăia în acea stare de așa zisă somnolență în sheol. Odată cu venirea Mântuitorului și cu activitatea sa publică se va pune într-un mod serios problema existenței sufletului după moarte și răsplata acestuia pentru faptele care le-a făcut în timpul vieții. Dar ceea ce interesa mai mult pe evrei erau raporturile sociale, închipuindu-și existența eternă copie fidelă după cea terestră, dovadă fiind dialogul lor cu Isus în legătură cu divorțul, legea leviratului și a cui va fi femeia după ce mai mulți frați au avut-o de soție. Prin predica lui Isus s-a afirmat că menirea omului este, în planul lui Dumnezeu împărtășirea din viața Treimii. Dacă plata păcatului a fost moartea, răsplata vieții trăite după voia lui Dumnezeu este viața veșnică. Vederea fericită a lui Dumnezeu constituie împlinirea vieții celei mai noi pe care creștinul a primit-o la botez, fortificată prin mirungere și euharistie. (3)

Viața veșnică este punctul terminus al căutării umane, al strădaniei în care omul a căutat voia Domnului. Este vorba de participarea celor aleși la ospățul Tatălui, de dobândire a unei păci fără sfârșit. (4) La polul opus se află iadul, stare de existență a sufletului după moarte la fel ca și raiul sau focul curățitor al purgatorului dar care va fi temporar. Iadul există numai atunci când un suflet se încapățânează până în ultima clipă să-l refuze pe Dumnezeu în mod liber și conștient. Murind, păcătosul încapățânat nu găsește infernul ci și-l creează, avându-l în sine ca ultimă și ireversibilă fază a atitudinii sale de respingere lăuntrică a supremului bine. Practic, singur și-a formulat sentința morții veșnice, treptat, prin încrâncenatul său refuz de a răspunde la har. (5) Și totuși rămâne întrebarea: Cine și după ce criteriu judecă soarta fiecăruia la Judecata Universală?

Judecata tuturor oamenilor îi este rezervată celei de-a Doua Persoane a Sfintei Treimi, adică Fiului, „întrucât El este cel care poate cântării roadele misiunii noastre” (6) și de asemenea El fiind cel care a luat trup omenesc, s-a întrupat primind toată natura umană cu slăbiciunile ei în afară de păcat. Cine altcineva putea să o facă dacă nu Cel care a venit pe lume ca un om normal în condiții umile și a experimentat senzațiile firii umane (sete, foame, durere ...)

Trupurile vor reveni la viață unindu-se și formând un tot cu partea spirituală așa cum erau înainte de separarea temporală, ba mai mult de atât, vor revenii la starea trupurilor protopărinților noștri înainte de a cunoaște și a se împotrivi voinței divine.

La judecată vor fi prezenți și îngerii și sfinții, însă această judecată nu trebuie să fie înțeleasă în sensul celei omenești din ziua de azi sau de dinainte. Justiția e înțeleasă în mod normal ca pedepsirea vinovăției și declararea nevinovăției. Din această cauză, justiția lui Dumnezeu e legată de sensul pedepsei și de frică, deoarece e virtutea prin care Dumnezeu îi pedepsește pe cei păcătoși. Sfântul Pavel va clarifica sensul termenilor de justiție și mânie a lui Dumnezeu, deoarece justiția privește opera mântuitoare a lui Dumnezeu, în timp ce pedeapsa sa e pentru aceia care au refuzat adevărul și mântuirea propuse de Dumnezeu și au rămași închiși în păcatul lor. (7) De aceea nu trebuie să existe supărare pentru condamnare, deoarece aceasta este o „demonstrație” a economiei dar și a înțelepciunii dar și a echității și imparțialității lui Dumnezeu. Pentru că fiecare va avea măsură proprie de judecată, aceasta ținând cont de mediul, timpul, cultura în care a trăit. Pentru că păgânii care nu au lege vor fi judecați după cugetul inimii lor. Aceasta fiind o formă clară de manifestare a atotînțelepciunii lui Dumnezeu, pentru că

(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

nu pot fi puși pe același „cântar” un păgân care nu a avut șansa de a-L cunoaște pe Dumnezeu și un creștin care L-a cunoscut și a auzit de fiecare dată prin magisteriu și nu numai, cuvântul mântuitor. De aceea păgânul care a făcut binele sau răul va fi judecat după ceea ce a cugetat pentru că în fiecare om Dumnezeu a lăsat conștiința care e glasul său care aproba sau condamnă o faptă sau intenția de a o săvârși. Acest glas al lui Dumnezeu îl are și creștinul, dar pe lângă asta el mai are ceva în plus, aceasta fiind învățătura Domnului revelat oamenilor prin însuși Fiul, învățătura sa fiind cuprinsă în cele două mijloace ale revelației sale Sfintele Scripturi și Tradiție propovăduite de magisteriu dar și de laicii care formează poporul lui Dumnezeu și prin Tainele oferite de Isus prin Spiritul Sfânt până la a doua venire. Sfânta Scriptură oferă o imagine a judecății finale în care întreaga noastră viață va fi analizată în ansamblu, fapte, cuvinte, gânduri, intenții, totul fiind dat pe față, dezvăluind, aducând rușine celor păcătoși și bucuria și nădejdea spre fericirea vieții veșnice celor drepti care au trăit în conformitate cu legea lui Dumnezeu (Matei 12,36; Romani 2,5; Iacob 4,17)

Așadar criteriile Judecății Universale vor fi trăirea în iubire și armonie cu ceilalți ceasta oglindindu-se în faptele noastre zilnice. Că omul va fi judecat și răsplătit după faptele și lucrările sale, e spus în multe pasaje ale Sfintei Scripturi: „Căci Fiul Omului are să vină în slava Tatălui Său, cu îngerii săi și va răsplăti fiecăruia după faptele lui.” (Matei 1,27); I-am văzut pe morți, mici și mari, stând în fața Domnului, și cărțile erau deschise, iar morții au fost judecați după cele scrise în cărți după faptele Sale. (Rev. 20,12-13); Domnul oștirilor ne-a făcut așa cum hotărâse să ne facă după căile și faptele noastre (Zaharia 1,6). Faptele și lucrările noastre nu sunt fapte și lucrări cum apar în forma exterioară, ci cum apar în forma lor lăuntrică, căci e bine cunoscut faptul că toate lucrările și faptele pornesc din voința omului pe care Dumnezeu însuși o respectă; altfel ar fi asemenea mișcărilor automate sau imaginilor, iar o faptă sau o lucrare e doar un efect ce își derivă sufletul și viața din voință și din gând în efect sau voință și fapta exterioară. În consecință natura unei fapte sau a unei lucrări e aceeași cu cea a voinței și a gândului care o produce. O mie de oameni pot acționa la fel, adică pot face o faptă atât de asemănătoare în forma sa exterioară încât diferența nu poate fi observată. Și totuși văzută în sine, fiecare e diferită de celelalte, pentru că e făcută dintr-un motiv diferit. (8) Omul este după moarte propriul acuzator dar și apărător! Așadar suntem foarte îndreptățiți să afirmăm că vom fi judecați după ceea ce am făcut și după iubirea noastră. Iubire pe care am fost datori să o dăm tuturor indiferent de starea lor, având ca model relația de perfectă de iubire, de dăruire reciprocă din cadrul Sfintei Treimi și care se revarsă asupra noastră așa cum spunea Richard de Saint Vittoire. O

iubire pe care noi am dăruit-o reflectându-se prin faptele noastre sau am ținut-o într-un mod egoist așa cum se prezintă și în pilda talanților. Aprofundând toate acestea și punându-ți toate speranțele în milostivirea lui Dumnezeu, Origen va dezvolta teoria apocatastazei care va fi îndreptată și combătută de Biserică prin cele două izvoare ale Revelației și magisteriu.

Analizând toate dovezile și mărturiile putem afirma că mulți sunt cei care își refuză mântuirea, prin negarea sau abaterea de la scopul ultim al său sădit de Dumnezeu în fiecare din noi. Astfel prin faptele noastre, prin îngrădirea manifestării iubirii față de celălalt seamăn într-un mod egoist refuzăm în final iubirea lui Dumnezeu dar și șansa atingerii binelui suprem. Prin aceste fapte care au repercusiuni asupra noastră și asupra altora, putem să ne bucurăm de iubirea lui Dumnezeu în timpul vieții veșnice sau să fim înconjurați de ea să o vedem manifestându-se față de cel care au fost ucenici adevărați ai Mântuitorului sau să nu o putem primi datorită împietririi și statornicirii inimii în rău. Trebuie cugetat faptul că nimic din tot ceea ce se face, afirmă vine din inimă, din gândire așa cum filosoful semi ateu Wittgenstein, (care avea o religiozitate și un pios sentiment față de Divinitate dar nu practica credința creștină nefiind membru al niciunui cult creștin), tot ceea ce se manifestă în exterior reflectă ceea ce omul are în interiorul său. Practic dacă în interior ești plin de invidie, ură și lipsă a iubirii chiar dacă nu conștientizezi ceea ce faci într-un mod deplin acest lucru se vede în consecințele care se răsfrâng asupra aceluia care te înconjoară sau mai bine zis asupra aproapelui. Aceste consecințe putând avea un efect îndelungat prin „smintirea” adusă fratelui creștin sau necreștin. Iar la judecata universală nu va fi decât o întărire sau confirmarea celor deja hotărâte de fiecare dintre noi încă din timpul acestei vieți. În ceea ce privește sentința primită de fiecare din cei ce au adormit sau vor adormi acest se poate schimba, prin fapte bune sau rugăciunile Bisericii luptătoare soarta celui din focul purgatorului se poate ameliora sau chiar schimba. Așadar cum zicea Mântuitorul în unul dintre cuvintele de învățătură adresate atât apostolilor cât și oamenilor care-l ascultau să se lucreze cât mai mult în timpul zilei pentru că vine noaptea și nu se va mai putea face nimic după aceea.

Răzvan Nistor CHIVULESCU,
Anul III

(1) Biblia, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1988; (2) Catehismul Bisericii, Arhiepiscopia Romano-Catolică București, 1933, pagina 232; (3) Zetea Simona Ștefana, Dincolo de pragul morții, Presa universitară clujeană, pagina 311; (4) Ibidem, pagina 313; (5) Ibidem, pagina 247; (6) Ibidem, pagina 397; (7) Lavatori pr Renzo, Unul-născut din Tatăl, Galaxia Gutenberg 2008, pagina 478; (8) Swedenborg Emanuele, Raiul și Iadul, Ed. Dacia 2001, pagina 255

Te rog să fii sfânt!

Creștinul, indiferent de confesiune, ar trebui să fie un model în societate. Un model de sfințenie. Sfinții pe care îi serbăm zilnic erau oameni „normali”. Nu primești „harul” de a fi sfânt, ci îl dobândești. Fiind întrebat Padre Pio ce trebuie să faci pentru a fi sfânt, el a răspuns: „Simplu! Să vrei!”. Este oarecum normal să păcătuim, fiindcă suntem slabi; dar nu este normal să bârfim mai mult decât ne rugăm sau să mergem duminica la biserică pentru a vedea „cine” nu a venit, „de ce?” nu a venit, „când?” s-a mai întâmplat să nu vină, sau altele asemenea.

Dar cum oare putem fi un model de sfințenie?

Totul se rezumă la „conexiune”. La cine ne raportăm. Trăim cu oameni și între oameni, dar toate acțiunile și activitățile noastre trebuie să le raportăm la Isus. Toți oamenii, prin botez, au devenit „teofori” (purtători de Dumnezeu). Odată cu botezul primim demnitatea de „fii ai lui Dumnezeu”. Și astfel trebuie să îi privim pe cei din jurul nostru. Numai așa ne putem iubi aproapele, dacă îl vedem pe Dumnezeu în cei de lângă noi. Orice activitate cât de mică sau neînsemnată ni s-ar părea, trebuie să o facem avându-l pe Isus lângă noi. Dacă bem o cafea cu un prieten și în mijlocul discuției s-ar pune Isus cu noi la masă ne-am oprit? Dacă răspunsul este „da”, înseamnă că discuția noastră nu era benefică pentru suflet. Tot așa dacă cineva ne jicnește sau auzim despre noi „bârfe” nu trebuie să ne supărăm sau să ne demoralizăm, ci trebuie să ne întrebăm: „Asta gândește și Isus despre mine?”. Dacă răspunsul este „da”, atunci trebuie să ne îndreptăm. Dar dacă răspunsul este „nu” ce ne pasă? Singurul important este Dumnezeu. Iar dacă auzim noi vreo „bârfă” care este atitudinea noastră? Este una pe placul lui Dumnezeu? Adică: atunci când auzim o bârfă (pentru că fiecare are o prietenă/rudă care „știe” tot...) oare o disecăm cu binecunoscuta mirare „chiar așa a făcut?” sau „nu pot să cred...” și continuăm discuția (chiar dacă poate nici nu știm persoana în cauză...) sau îi spunem „bârfitoarei” că nu ne interesează și îndată după ce rămânem singuri spunem o rugăciune pentru acea persoană?

Dar nu trebuie să îi privim doar pe ceilalți ca „purtători de Dumnezeu”, ci și noi trebuie să înțelegem dimensiunea la care suntem și demnitatea la care am fost ridicați prin botez. Noi SUNTEM fii lui Dumnezeu! Dar ne purtăm ca atare? Un fiu face tot posibilul să nu își supere părinții și să nu defăimeze numele familiei. Tot așa ar trebui procedat și cu Dumnezeu. Trebuie să ascultăm de **poruncile Lui**. Dar nu cu un sentiment de teamă

că vom păți ceva rău, ci cu iubire. Chiar dacă este folosit termenul de „poruncă”, Dumnezeu nu ni le-a dat pentru a ne îngrădi libertatea, fiindcă atunci ne-ar transforma în roboți. Poruncile sunt niște „sfaturi” date din iubire. Nu vrei ca Diavolul să îți facă rău? Atunci: „**Să nu ai alți dumnezei în afară de Mine**”, „**Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deșert**” și „**Să cinstești ziua Domnului**”. Am auzit o povestioară foarte frumoasă și grăitoare: *Un cerșetor, stătea într-o zi cu mâna întinsă pe marginea unei străduțe. Trecând pe acolo un domn, l-a văzut și i s-a făcut milă de el. Și-a verificat buzunarele și a constatat că mai are șapte bănuți. Fiindcă știa că nu are acasă pâine, și-a păstrat un bănuț și i-a întins pe ceilalți șase cerșetorului. Dar cerșetorul, văzând și cel de-al șaptelea bănuț, l-a bătut pe binefăcătorul său și i-a furat și ultimul bănuț. La fel facem și noi. Dumnezeu are șapte zile. Ne dă nouă șase și își ține ziua de duminică pentru El, iar noi Îl lovim și îi furăm și ultima zi (diferența dintre domnul din poveste și Dumnezeu este aceea că domnul vroia să își cumpere pâine pentru el, iar Dumnezeu dorește să ne de-a pâine nouă. Pâinea Vieții care este euharistia.)*

Dar și după aceasta, El tot ne iubește. Și ne spune: „Vreți să aveți o familie fericită? Atunci: **Cinstește pe tatăl și pe mama ta**. Vreți să îi știți ocrotiți pe copiii voștri? Atunci: **Să nu ucizi** (nici spiritual prin jicniri, nici fizic). Vrei să îți menții demnitatea umană și să ai o dezvoltare fizică și psihică bună? Atunci: **Să nu faci fapte necurate**. Vreți să aveți liniște și să nu fiți îngrijați de bunurile voastre? Atunci: **Să nu furi** (Khaled Hosseini spunea în cartea Vânătorii de zmeie: „*Când ucizi un om, furi o viață. Furi dreptul soției de a avea un soț, le iei copiilor dreptul de a avea un tată. Când spui o minciună, furi dreptul la corectitudine. Nu există ceva mai mârșav decât furtul.*”). Vreți să nu trăiți înconjurați de minciună, bârfă și înșelătorie? Atunci: **Să nu mărturisești strâmb împotriva aproapelui tău**. Vreți să aveți o viață în pace și armonie cu cei din jurul vostru? Atunci: **Să nu poftești femeia altuia și Să nu poftești lucrurile altuia.**”

Cât este de simplu să fii sfânt!

Iar dacă tu, cititorule, crezi că este prea greu și „nu poți” vreuna dintre acestea, aduți aminte că nici să mergi sau să citești nu ai putut. Dar pas după pas, literă după literă ai reușit să alergi în povestea vieții tale...

Horia N. BURSAȘ

Anul III

SACRUL

Etimologia termenului sacru provine din limba latină de la cuvântul **sacer**, care înseamnă sfânt. Rudolf Otto, în cartea sa „Sacrul” (1917) a analizat acest concept. El afirmă că „sacrul este înainte de toate o categorie de interpretare și de evaluare ce nu există, ca atare, decât în domeniul religios” (1). Sacrul este viu în toate religiile, dar trăiește cu o vigoare extraordinară în religiile semitice și, între acestea, în primul rând în cele biblice. „Acolo, el își are propriul său nume, acela de *qādosh*, căruia îi corespund *hagios* și *sanctus*, sau mai precis, *sacer*” (2).

Acesta are în componența sa atât elemente raționale (speculative) cât și elemente iraționale. În opera menționată anterior, teologul german înfățișează „trăsăturile caracteristice ale experienței religioase, trecând peste latura rațională și speculativă a religiei și stăruind asupra laturii sale iraționale” (3). Pentru a facilita înțelegerea acestei laturi iraționale a sacrului, el a propus un nou termen: *numinos*. Rudolf Otto, plasează numinosul în centrul experienței religioase, iar datorită faptului că numinosul este irațional (nu poate fi explicat cu ajutorul conceptelor), el nu poate fi indicat decât de reacțiile sentimentale specifice pe care le trezește în suflet. Astfel că în urma experienței numinosului se naște în sufletul uman sentimentul de dependență a stării de creatură față de Creator.

Se pot identifica doi antipozi a-i numinosului: *mysterium tremendum* și *mysterium fascinans*.

Mysterium tremendum. Adjectivul *tremendum* (înfricoșător) provine de la substantivul latin **tremor** (frică), „dar înseamnă de fapt cu totul altceva decât a-ți fi frică” (4). *Tremor* desemnează acel fior sacru, acea „reverență plină de cutremurare lăuntrică, așa cum nici un lucru creat, nici chiar cel mai amenințător și mai puternic nu poate să inspire” (5). Pentru a exprima această frică, în limba greacă se folosește termenul *sebastos*. Primii creștini erau conștienți că titlul de *sebastos* nu se cuvenea nici unei creaturi, nici măcar împăratului, că el era o denumire numinoasă și că ar fi un act de idolatrie dacă un om ar fi numit *sebastos*. Pe lângă fiorul sacru, *mysterium tremendum* inspiră contemplarea puterii absolute (elementul *majestas*) a lui Dumnezeu.

Mysterium fascinans. Conținutul numinosului este alcătuit pe de o parte, din elementul *tremendum*, iar pe de altă parte din *fascinans*. Deși par contrastante, cele două elemente numinoase se află într-o armonie. „Această armonie de contraste, acest dublu caracter al numinosului este atestat în întreaga istorie a religiilor. El este, de fapt, cel mai ciudat și mai notabil fenomen din istoria religiilor. Pe cât de groaznic și înfricoșător îi apare sufletului divinul, pe atât de ademenitor și plin

de farmec este el totodată” (6). În creștinism, cultul liturgic cu toate actele sale sacramentale se încadrează la categoria *mysterium fascinans*, iar prin intermediul lor „omul caută să intre în posesia numinosului” (7).

Teologul german scrie despre „irațional” ca tărâm preferat de exprimare a experienței religioase. Sacrul se sustrage raționalului și rămâne incognoscibil, inaccesibil prin înțelegerea conceptuală. Potrivit lui Rudolf Otto, sacrul este *das ganz Andere* (Cel cu totul Altul). Această expresie s-a format în urma lecturilor sale din textele upanișadice indiene, unde a descoperit expresia sanscrită *anyad eva* (și celălalt).

Rudolf Otto, în opera sa accentuează autonomia vieții religioase, explicând că sentimentul religios se află la originea religiei. Sentimentul religios este o caracteristică ce nu are altă consistență decât pe aceea a unor determinisme intime, profund subiective, dar care conduce la manifestări în nivelul comportamentului nostru individual și social. Potrivit lui Otto, omul, încă de la apariția sa în istorie are o înclinație spre religiozitate, un instinct religios „care, prin dibuirile sale, prin încercările de a forma unele reprezentări, prin producerea unor idei din ce în ce mai avansate, caută să-și devină limpede sieși și își devine limpede prin dezvoltarea conținutului obscur al ideilor *a priori*, acela din care s-a născut el însuși” (8). Religiozitatea pare astfel a fi un factor prin care omul încearcă să se cunoască, să se înțeleagă pe sine în raport cu divinitatea.

Pe lângă Otto, și Mircea Eliade a înțeles că sacrul reprezintă un element din structura conștiinței, iar nu doar un stadiu al ei, întrucât „la nivelurile cele mai arhaice ale culturii, a trăi ca ființă umană este în sine un act religios... A fi, sau mai degrabă a deveni om, înseamnă a fi religios” (9). Savantul român vorbește aici, de fapt, despre nevoia resimțită de omul religios (și, pentru Eliade, orice om este *homo religiosus*, în esența sa, chiar dacă nu conștientizează acest lucru) de a descoperi, dincolo de existență, de „fluxul haotic și primejdios al lucrurilor”, un fundament care se revelează ca „real, puternic, bogat și semnificativ” și care este sacrul. Omul este om în măsura în care este *homo religiosus*.

Marcel AUȘAN,
absolvent

(1) Rudolf Otto, *Sacrul*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca 2002, p. 11; (2) Idem; (3) Mircea Eliade, *Sacrul și profanul*, Ed. Humanitas, București 1995, p. 8; (4) R. Otto, op. cit., p. 19; (5) Ibid., p. 20; (6) R. Otto, op. cit., p. 45; (7) Ibid., p. 46; (8) R. Otto, op. cit., p. 143; (9) Eugen Jurcă, *Experiența duhovnicească și cultivarea puterilor sufletești*, Ed. Galaxia Gutenberg, Târgu-Lăpuș 2009, p. 16;

FLAGELUL AVORTULUI ÎN *EVANGELIUM VITAE* (I)

Documentul *Evangelium vitae*, redactat de către Ioan Paul al II-lea este unul dintre cele mai expresive în ceea ce privește pledoariile pe care le face în favoarea respectării dreptului la viață a oricărei persoane umane. Această scrisoare enciclică tratează cu mare meticulozitate toate implicațiile negative pe care avortul și eutanasia le pot avea la nivel intra-personal, inter-personal dar mai ales în ceea ce privește relația omului cu Dumnezeu.

În viziunea Bisericii, mesajul central pe care l-a adus Isus a fost **evanghelia vieții**. Orice nouă viață care vine pe lume este o veste bună, o evanghelie (euangelion). „Această veste bună este stârmită, desigur, de nașterea Mântuitorului; dar Crăciunul dezvăluie și sensul deplin al nașterii oricărui om și bucuria mesianică apare astfel ca fundament și împlinire a bucuriei pentru orice copil care se naște (cf. In 16,21)” (1).

Omul este chemat la o viață deplină care transcende viața temporară pe care o va trăi pe pământ. Viața pământească nu este ultima realitate pe care omul o experimentează, ci penultima. Vocația ultimă de care omul se poate face părtaș este aceea de a „petrece” veșnicia în Împărăția Tatălui Ceresc. Pentru a se învrednici de această vocație supranaturală, orice ființă umană trebuie să se dovedească meritorie prin opțiunea fundamentală pe care o va alege în timpul vieții. Viața în timp este condiție de bază, moment inițial și parte integrantă a întregului proces unitar al existenței umane.

Biserica, simțindu-se responsabilă față de **evanghelia vieții** pe care Însuși Domnul i-a încredințat-o și ținând cont de potențialitatea transcendentală pe care omul o are, denunță ca fiind criminale actele care atentează atât la nașterea unei noi vieți (avort) cât și la stingerea alteia prin alte împrejurări decât cele naturale (eutanasia). „Straturi largi ale opiniei publice justifică anumite delictive împotriva vieții în numele drepturilor libertății individuale și pornind de la acestea, pretind ca aceste delictive nu numai să nu fie pedepsite, ci chiar să fie autorizate din partea statului spre a fi practicate cu libertate absolută, ba chiar cu intervenția gratuită a structurilor sanitare” (2). Toate acestea provoacă o schimbare profundă în modul de a privi viața și relațiile dintre oameni. Faptul că legislațiile multor țări, chiar îndepărtându-se de principiile de bază ale propriilor Constituții,

au consimțit să nu pedepsească astfel de practici împotriva vieții, sau chiar să le recunoască deplina legitimitate, este un fapt îngrijorător și în același timp o cauză însemnată a unei adevărate prăbușiri morale.

În ceea ce privește practica avortului, Sfântul Părinte Ioan Paul al II-lea ne avertizează că avem de-a face cu o *structură a păcatului* care în cele mai multe cazuri ni se prezintă ca o adevărată cultură a morții. Acceptarea avortului în mentalitate, obiceiuri și chiar în lege este semnul unei crize foarte primejdioase a simțului moral, care devine tot mai incapabil de a distinge între bine și rău, chiar și atunci când este în joc dreptul fundamental la viață.

Rădăcina acestei *structuri de păcat* este foarte bine identificată în această enciclică. Chiar dacă este legitimată îndeosebi de mass-media, contracepția este motivul acestei dezvoltări rapide a culturii avortului. „Avortul s-a dezvoltat în mod deosebit tocmai în medii care refuză învățătura Bisericii în privința contracepției. Deși au naturi diferite și gravitatea morală diferită, ele sunt foarte adesea strâns legate, ca roade ale aceleiași plante”(3).

De multe ori pare ca asistăm la o „re-educare” (pervertire) a omenirii, care pare mai dispusă ca oricând să aleagă non-valorile în defavoarea valorilor perene. Este de la sine înțeles că această „re-educare” se desfășoară cu șiretenie, iar de cele mai multe ori masele sunt manipulate prin *ingineria limbajului*. „Tocmai în cazul avortului se înregistrează răspândirea unei terminologii ambigue, cum ar fi aceea de «întrerupere de sarcină», care tinde să-i ascundă adevărata natură și să-i atenueze gravitatea în opinia publică. Poate că acest fenomen lingvistic este el însuși un simptom al sentimentului de vinovăție al conștiințelor. Dar nici un cuvânt nu este în stare să schimbe realitatea lucrurilor: avortul provocat *este uciderea deliberată și directă, oricum ar fi săvârșită, a unei ființe umane în faza inițială a existenței sale, cuprinse între zămislire și naștere*” (4).

Marcel AUȘAN,
absolvent

(1) *Evangelium vitae*, nr. 1; (2) *Ibid.*, nr.4; (3) *Ibid.*, nr. 13; (4) *Ibid.*, nr. 58

Valorile azi – sau goana după Occidentul „depravat”

În lunile trecute, a avut loc o conferință realizată printr-o colaborare între Alianța Familiilor din România și Alliance Defense Fund; iar pe plan local, la Oradea, s-a mai implicat Facultatea de Teologie Greco-Catolică a Universității Babeș-Bolyai, și, în Baia Mare, protopopiatul greco-catolic local. Tema aleasă a fost prezentarea valorilor fundamentale din perspectiva unui avocat de profesie: „Căsătoria și viața – valori pentru care merită să lupti”.

Din partea asociației de avocați creștini, Alliance Defense Fund, a venit pentru a prezenta tema acestei conferințe, Roger Kiska, de origine slovacă. Viața i-a oferit oportunități felurite: să se nască în Canada, să facă școala în SUA și să revină pe tărâmul natal al părinților săi acum 10 ani. Actualmente este avocat la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și străbate Europa de la un capăt la celălalt pentru a arăta că se poate face ceva în continuare pentru apărarea, promovarea valorilor tradiționale, creștine. Are mai multe cazuri pe rol la Strasbourg, dar acest lucru nu-l împiedică să se ocupe și de altceva, precum: consiliere juridică sau educație.

Primul lucru subliniat în prezentarea sa este realitatea „expansiunii” mișcării homosexuale și abuzurile asupra creștinilor. Acest lucru a fost și rămâne vizibil mai întâi în SUA și apoi în Europa Occidentală. Propaganda pentru non-valori a început nestingherită, fără nici o opoziție sau contestație oficială din partea creștinilor. Acest fapt a dus la zdruncinarea sistemului de valori în cotidian și la relativizarea moralității societății.

Însă apariția unor asociații precum Alliance Defense Fund, o alianță între avocații creștini, a reușit să frâneze avântul înfricoșător al activiților homosexuali. Această asociație depune o muncă titanică pentru a apăra valorile în plan legislativ și juridic și lucrează cu oameni de calitate, pe care îi formează în spiritul valorilor creștine.

În al doilea rând, s-a vorbit despre diversele organisme sau instituții internaționale, despre rolul lor sau despre încercarea lor de implicare abuzivă în planul național al statelor membre, prin elaborarea unor directive, legi în domenii care nu sunt de

competența lor.

Până în prezent, legea în plan internațional, care stă la baza instituțiilor europene, este de partea valorilor creștine, definind dreptul la viață, căsătoria doar între un bărbat și o femeie.

Iar în al treilea rând, s-a referit la dreptul părinților de a-și educa proprii copii în spiritul credinței personale. Fiind avocat pledant, Roger a oferit câteva detalii despre cazurile cu care se ocupă în prezent. În Germania programul național de educație sexuală este obligatoriu pentru copiii de 9 și 10 ani care sunt sexualizați prin mesaje imorale încă de la această vârstă. Iar când un grup de părinți s-a adresat conducerii școlii spunând că refuză să-și lase copiii la un asemenea program, statul a intervenit și i-a sancționat pe părinți fie prin amenzi pecuniare fie prin trimiterea la închisoare. Dar acești părinți nu au renunțat la dreptul lor privind educația și cazul lor a ajuns la Strasbourg. Un caz similar este și în Spania, privind educația civică, îndoctrinarea comunistă din partea statului. O întâmplare stranie s-a petrecut în Suedia, unde un cuplu cu un copil se decid să plece în India pentru a face voluntariat. Iar când părinții merg să ceară manuale pentru fiul lor pentru a continua educația după modelul suedez și în India, primesc un răspuns negativ. Se urcă dezamăgiți în avionul spre India. Înainte de decolare, doi polițiști cu un asistent social vin și le iau copilul, retrăgându-le custodia. Aceste evenimente s-au întâmplat acum doi ani, iar acești părinți încă nu și-au redobândit custodia asupra propriului copil.

A fost apreciată și recunoscută și munca serioasă pe care Alianța Familiilor din România o face pe plan național și internațional pentru protejarea valorilor tradiționale. Lupta trebuie continuată pentru a nu ne trezi peste noapte cu situații similare și în România. Mingea este în terenul nostru... ce facem în continuare? Ne permitem să mai lenevim, să ignorăm pericolul ce se află la ușă?! Aceasta a fost concluzia conferinței, provocarea pe care a lansat-o auditoriului.

Emil Marian EMBER,
Preot

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Coordonator: pr. Antoniu CHIFOR

Redactor: Horia BURSAȘ

Din redacție: Otilia BĂLAȘ, Răzvan CHIVULESCU, Andrei VUCU

ADRESA REDACȚIEI

Seminarul Teologic Greco-Catolic O.P. 1, C.P. 213, Oradea, Bihor, România.

E-mail: seminarium2004@yahoo.com

www.seminaroradea.ro